Devlet Nüshası

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk

İdarehanesi: Cemalnadir sokak, No. 4 Ankara Cad. - İstanbul

27 EYLÜL 1951 PERŞEMBE

Sayı: 13

İşçi Hakkı

HAFTALIK SİYASÎ MÜSTAKİL GAZETE

Perşembe Günleri Çıkar

Başyazarı: Kemal SÜLKER

Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Tuğla Harmanları ve İşçi Sefaleti
Yazan: İbrahim GÜZELCE
(Gelecek Sayıda)

İşçileri Kemiren Afet: Verem!

Sağlık Bakanı tehlike çanını çaldı, Çalışma Bakanı hâlâ tedbir alma lüzumunu duymuyor

İşçilerin verem olma sebebi: az ücret, çok iş, berbad işyeri

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Ekrem Hayri Üstündağ verdiği bir nutukta vatandaşların karşılaştığı verem âfeti üzerinde durmuştur. Bakan demiştir ki:

«— Yurdumuzun her tarafında

(Devamı 4 ncü Sayfada)

işçilerin bol bol ölmesine hâlâ göz yumuyorlar!

KEMAL SÜLKER

Yıllardanberi bilinen bir hakikat vardır: Memleketimizde verem bir âfet halindedir.

Ve yıllardanberi mes'ul makamlar cılız kollariyle bu dev gibi büyük âfetin ilerlememesi için çalışır görünürler.

Fakat verem, gittikçe artan bir hızla yurdun her köşesine yayılır. Her yıl kırk, elli bin vatandaşı kucaklar, yere çalar, toprağa düşürür. Ve bu facia, artan bir şiddetle devam ederken mes'ul hükûmet adamları hitabeler irat buyururlar. Seslerini titretirler, yüzlerine hüzün, gözlerine merhamet cilâsı çalarlar.

«Veremi kökünden kazımak için her türlü tedbiri alacağız. Hastaneler açacağız, sanatoryomlar kuracağız, verem istasyonları ihdas edeceğiz!» derler, dururlar ve böylece yıllar geçer...

Nihayet bir kaç gün evvel Sağlık Bakanı tehlike çanını çaldı: Verem millî bir âfet halini almıştır, dedi.

Gazeteler, verem mütehassısları, tanınmış doktorlar ve profesörlerin verem hakkındaki görüşlerini bildirmeğe dikkati çekmeğe başladılar. Anlatılanları şöyle hulâsa edebiliriz:

Verem, gıdasızlıktan ve kötü gıda almaktan ileri gelir. Gayrisıhhî evler, mikroplu iş yerleri, ağır iş şartları, uykusuzluk ve yorgunluk da veremin gelişmesine yardım eder. Ruhi huzursuzluk, daimî, fikrî meşgale veremin tesirlerini sür'atlendirir.

Bu duruma göre, milyonları bulan işçilerimizin, herkesten çok verem tırpaniyle bu dünyadan el etek çektiklerini söyliyebiliriz. Çünkü:

İşçilerin çoğu ayda 100 lira bile alamıyorlar. Halbuki ortalama bir hayat seviyesi ayda 350 lira ile temin edilebiliyor. Bu yüzden işçiler hem düşük kalorili, hem de kötü gıda almak zorunda bırakılıyor.

İşçiler az para aldıkları için gayri sıhhî evlerde barınmak mecburiyeti ile karşılaşıyorlar.

İşçiler hava cereyanlarına müsait, basık tavanlı, rütubetli, havası ağır, güneş görmez izbelerde çalışıyor. İş Kanununun aksaklıkları, Hıfzıssıhha Kanununun tatbik edilmemesi, teftiş mekanizmasının iyi işliyememesi işçileri bu berbat yerlerde çalışmakta devam ettiriyor.

İşçiler, maddî ihtiyaçlarını karşılamak için fazla çalışıp fazla para almak ihtiyacını duyuyor. Fazla mesailer ise onları sıhhî mukavemetsizlik içinde bulunduruyor. Az uyumak, çok çalışmak ve yarından emin olmamanın verdiği huzursuzluk da hesaba katılınca işçilerin verem belâsına maruz kalmaları sebepleri kolayca anlaşılıyor.

Bütün bunları mes'ul şahıslar biliyor. Ücret azlığını gösteren rakamlar Resmî Gazetede neşredilen kararlarla teyit ediliyor. Buna rağmen gelip geçen hükûmetler gibi, bugünkü kabine de işçilerin sağlığını ve refahını düşünmüyor, tedbir almıyor.

Bu realitelere dayanarak diyebiliriz ki, işçilerin bol bol ölmesine hâlâ göz yumulmaktadır. Bu vurdum duymazlık devam ederse memleket baştanbaşa bir «veremhane» haline gelebilir.

Hükûmet sür'atli tedbirler ve isabetli kararlar vermelidir.

Çalışma semineri ve ziyafete davet

Milletlerarası Çalışma Semineri 2 Eylûlde törenle kapanmıştır. Törende Çalışma müsteşarı Muhlis Fer ve Sigorta Genel Müdürü Vedad Bayru hazır bulunmuştur. Kapanış törenine Sendikalar Birliği üyeleri de davet edilmiştir. Fransızca ve İngilizce yapılan konuşmaları hiç bir şey anlamadan dinleyen Birlik üyeleri, seminerin kapanış münasebetiyle tertip edilen ziyafete dâvet edilmemiştir. Bu harket Birlikçe çeşitli tenkidlere sebeb olmuştur.

Yerlimalı Mitingi için ortaya atılan bazı iddiaların mahiyeti

Sendikalar Birliğinin verdiği kararı kimler destekledi?

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası 6 Ekimde saat 14.30 da Taksimde miting yapmağa karar vermiştir. Mitingde şunlar belirtilecektir:

1 — Yerli malı kullanılmalı
2 — İdhalât durdurulmalı
3 — İşsizlik önlenmeli

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Herko fabrikasındaki işçilerin perişan hali!

300 işçi, çeşitli mahrumiyet içinde fazla çalışıp, pek az ücret alıyor

Dokumacı arkadaşlardan «gazetecilik» yapmış. Herko Mensucat Fabrikasında olup bitenleri öğrenmek için işçilerin arasına katılmış, gördüklerini ve fikirle-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Şişe ve cam işçileri kongresi

Şişe ve Cam İşçileri Sendikasının Genel Kurul toplantısı pazar günü Paşabahçede yapılmıştır. Bâhir Ersoy Kongre Başkanlığına, Emin Aklıeren de Başkan vekilliğine seçilmiştir.

(Devamı 3 üncü sayfada)

Çubukluda işten çıkarılan sendikacılar

Çubukluda Mesut Olcay ve ortakları Şişe ve Cam fabrikası işçileri işverenin işçi mümessillerine karşı sert muamele etmesinden şikâyetçidir.

Bildirildiğine göre, işveren Sendika Yönetim Kurulu üyelerini fabrikadan çıkarma kararı ver

(Devamı 3 üncü sayfada)

Deniz İşçilerinin Şikâyetleri

Hasköy Atölyesinde çalışanlar hayat pahalılığından, ücretlerinin düşük olduğundan bahsettiler

İstanbul Liman ve Dokları Gemi Sanayii İşçileri Sendikasının Hasköy Şubesi, Genel Kurul Toplantısını cumartesi günü saat 14.30 da Hasköy İskele Kahvesinde yapmıştır.

Şube Başkanı Yusuf Arslan Kongreyi açmış, Kongre Başkanlığına Mahmut Yüksel, Başkan vekilliğine Şükrü Bilgin, kâtipliklere de Bedri Bum ve Semih

(Devamı 3 üncü sayfada)

İstinye deniz işçileri yönetim kurulu

İstinye Gemi Sanayii İşçileri Sendikasının Genel Kurul Toplantısına Cumartesi günü devam edilmiştir. Kongreye Şeref H..el başkanlık etmiştir. Eski Yönetim Kurulunun hesaplarında hiç bir aksaklık görülmemiştir.

Yapı Kooperatifi konusunda yapılan görüşmelerden sonra yeni Yönetim Kurulu şöyle teşekkül etmiştir: Kâzım Kalkan (98), Emin Gelgeç (97), Zeki Ergöz (92), Nezihi Eskin (91), Burhan Koç (85), Mehmet Feyzi Kılıç (84), Ahmet Evcimen (78).

Hepsine başarılar dileriz.

Garp Linyitleri İşçileri Şikayetlerini bildiriyor

Ekmek ve yemek istihkakı ile ilâç meselesi işçi lehine halledilmelidir

Tunçbilek, (Özel) — Garp Linyitleri İşletmesinde işçiler çeşitli haksızlıklara uğramaktadır. Bunları bildiriyorum:

Her ay 25 gün çalışıp aşhaneden yemek yemeyen işçilerin erzak istihkaklarının çiğden verilmesi için işletme tarafından verilen iş kartlarına ayın 1 inci gününden 5 inci gününe kadar yemeksiz damgası vurulur.

(Devamı 3 üncü sayfada)

Madende Bakır işçilerine zam

Maden, (Özel) — Ergani Bakır İşletmesi işçilerinin yapmış oldukları iş ihtilâfı üzerine işçilere yüzde 45 zam kabul edilmiştir.

Bu zammın kabul edilmesi işçileri sevinç içinde bırakmıştır. İşçiler bu zamlarla ancak biraz rahat edebilecektir.

DARILMACA YOK

Atina demokrasisi

Son üç beş yıldanberi Türkiye ile Yunanistanın adı birlikte anılıyor. «Mukadderatları bir» deniliyor. Ve Atlantik Paktına alınıp alınmamaları için müşterek mütalealar serdediliyor. Nihayet Ankaranın ve Atinanın diplomatik gayretleri müşterek neticesini verdi: Pakta alınmamız kararlaştı.

Bu sırada Atinada grev vardı. Yunanistan Bankası, Ziraat Bankası, Millî Banka memurlarının grevleri devam ederken Başbakanın ihtarı duyuldu

:«Eğer pazartesiye kadar işinize dönmezseniz, sizi askere çağıracağım.»

Bizde de bir grev tasarısı var. Belki kabul da edilecek. Bizim hükûmet «Atina Demokrasisi» nden ders almağa kalkarsa...

ŞİMŞEK

Hereke Mektubu:

İşçinin mesken dâvası

Herekede dört seneden beri faaliyette olan «Sümer İşçi Yapı Kooperatifi» işçi evi diye usta başılara, maaşları dolgun olanlara yaptığı villâların fiatları hâlâ belli değildir. Yapılan evler işçi evinden ziyade lüks olduğu için herkes tarafından «villâ» denilmektedir.

Yapılan evler bir seneden beri sahiplerine teslim edildiği halde hâlâ fiatları belli değildir. Tahminlere göre; üç tip üzerinden yapılan evlerden bir katlı ufak evler yedi biin, ayni tipte biraz büyücek üç odalıları on bir bin, iki katlıları onsekiz - yirmi bin lira arasında olduğu söylenmektedir. Kooperatif idare heyetinde inşaat işlerinden anlayan elemanlar olmadığı için evler bu kadar pahalıya mal olmuştur.

İşçi Sigortaları, Çalışma ve İşletme Bakanlıkları ile Emlâk Kredi Bankası işçiye ev yapmak için kredi açmak hususunda anlaşmaya varmışlardır. Yirmi sene vade ile yapılacak evlerin dörtte biri peşin, mütebakî kısmı yüzde beş faizle yirmi senede ödenecektir. Faizin yüksek olmasından bir çok işçi ev yaptırmak cesaretini bulamamışdır. Herekede uzun hesablardan sonra arsa fiatı - yüzde beş faiz hariç - bir odalı bir işçi evi bugünkü vaziyete göre üç bin yedi yüz lira olarak tesbit edilmiş. Bu fiata arsa ve faizide ilâve edersek evin beş bin lirayı aştığını derhal anlarız.

İktisadî devlet teşekküllerinin elinde binlerce işçi evi vardır. Bu arada Herekede iki yüzü aşan lojman, baraka, apartman mevcuttur. Bu evler bugün satılığa çıkarılsa işçiler derhal bu evlere taliptir. Mevcut apartmanları daire daire satsalar Herekedeki bütün evler satılır. Elimizdeki imkânları işçinin istifadesine arzetmeliyiz. Eğer bu teklifimizi alâkalı makamlar mâkul bulup buna önder olurlarsa bir çırpıda Herekede binlerce işçi ev sahibi olacaktır. Alâkalıların bu teklifimizin üzerinde durmalarını temenni edelim.

İşçiyi mesleğine bağlamak istiyorsak, işçinin mesken derdini artık halletmekte gecikmiyelim..

Mehmet Özsar

Çikolâta işçilerinin yapacağı kongre

İstanbul Çikolata ve Şekerli Sanayii İşçileri Sendikası Cumartesi günü saat 14 de Aksaray Halkevinde ilk Genel Kurul toplantısını yapacaktır. Kongrede tüzük tâdili ve Birliğe iltihak meseleleri görüşülecektir.

KONGREYE DAVET

İstanbul Bira İşçileri Sendikası Başkanlığından:

Sendikamızın yıllık Genel Kurul toplantısı 29.9.951 cumartesi günü saat 16 da fabrikanın yemek salonunda yapılacağından üyelerin teşrifleri rica olunur.

Gündem: 1 — Çalışma, hesap ve denetim raporlarının okunması, 2 — Yönetim Kurulunun ibrası, 3 — Dilekler, 4 — Seçimler.

Dünya işçi sınıfı tarihine bir bakış

Ingiltere, Ancak Onaltıncı Asırda Iktisaden Yükseldi

Ucretli işçilerin çalışması, sermayedarların iş hacmini arttırıyor, sermaye terakümüne sebep oluyordu - Ingiltere ve müstemlekeler

Yazan: **Cahit UMUT**

Ingilterede 18 inci asrın sonlarına doğru vukubulan sanayi inkılâbının yaptığı muazzam tesirlerden ve doğurduğu neticelerden kısaca bahsetmiştik. (Işçi Hakkı, sayı 7.)

Sanayi inkılâbı sayesinde endüstri ile birlikte ticaretin de geliştiğini, muhtelif pazarların kurulduğunu yazmış, fabrikaların nasıl meydana geldiğini anlatmıştık. Ve böylece sermayedarlarla işçilerin iki ayrı sınıf olarak doğduğunu tarihî hakikatlere dayanarak belirtmiştik.

Bu yazımızda da bu tarihî hâdisenin seyri hakkında işçilerimize bilgi vermek istiyoruz.

Fabrikalar kurulmağa başlayınca eski derebeylik iktisadî sisteminin lüzumlu kıldığı asilzadeler, sarraflar, tâcirler, dükkâncılar birer birer ortadan kalkmağa başladı. Artık fabrika lara ve makinelere sahip olan, yani istihsal vasıtalarını ellerinde bulunduran sermayedarlarla sayilerini satan işçiler karşılıklı iki sınıf olarak birbirinin karşısına dikildi.

Artık sermayenin hâkim olduğu ve sermayenin iş gördüğü bir iktisadî sistem meydana gelmişti. Buna «sermaye» kelimesinin fransızca karşılığı olan «kapital»e istinaden kapitalist sistem deniyor ve bu kapitalist sistemin icabettirdiği iktisadî rejime de kapitalizm adı veriliyor.

Kapitalizmin esas elemanları sermaye ile işçi kuvveti idi. Sermaye sahipleri, yâni kapitalistler istihsal vasıtalarına sahipti. Mevcudiyetini devam ettirebilmek için iş kuvvetini satın alması, kârını arttırması, iş yerini genişletmesi, yeni yeni tesisler vücude getirmesi lâzımdı. Tarih göstermiştir ki hiç bir sermayedar, kazancını arttırmamak yoluna sapmamış ve ilk işe başladığı zamanki makineleri ve iş yerleri ile iktifa etmemiştir. Kapitalist, kazandıkça ihtirası artan, istihsal vasıtalarını çoğlttıkça kârını büyülten bir sınıftır.

Buna karşılık, sermayesi olmıyan ve istihsal vasıtalarına sahip bulunmıyan insanlar tarih sahnesine «serbest işçi» olarak çıkmış bulunuyordu. Bu serbest işçiler derebeyliı sisteminde olduğu gibi toprağa bağlı ve toprakla birlikte satılan kimseler değildi. Fakat yaşamaları için iş kuvvetlerini satmaları lâzımdı. Bu bakımdan ortada ücretli işçiler vardı. İşçiler, istihsal vasıtalarından mahrum, sadece çalışarak muayyen bir ücret alan insanlardı. Işçiler, ne kadar çok istihsal yapar, istihsal edilen mallar ne kadar fazla para getirir ve ne kadar az ücret alırlarsa kapitalistin kazanc. da o kadar çok artardı. Sermayedar, kendisine muazzam kazançlar sağlayan işçiyi iktisadi esareti altında tuttuğu için dilediği gibi ücret tayin ediyor ve buna mukabil kârının sınırlanmasını önlemeğe çalışıyordu.

Sanayi inkılâbı Ingilterede doğduğu ve tesirleri dünyaya yayıldığı için Ingilterenin durumunu gözden geçirmemiz lâzımdır.

Ekonomik inkişaf, diğer memleketlere nazaran niçin Ingilterede daha serî olmuştur? İlkönce şunu kaydetmek lâzımdır ki Ingiltere bütün ekonomik inkişaflarda her zaman ileri safda olmamıştır. Nitekim 15 inci asırda Ingiltere çok geri bir memleketti. Buna mukabil Italya diğer memleketlerden daha önce kapitalist inkişaf yoluna girmişti. Ispanya, Portekiz, Hollanda ve Fransa bir asır boyunca Ingiltere ile rekabet halinde kaldı. Ingiltere ancak 16 ncı asırda büyük bir ekonomik devlet olarak sahneye çıkabildi. 18 inci asrın ikinci yarısında da bütün dünyada kendi kapitalist hâkimiyetini kurdu.

Ingiltere nasıl oldu da kapitalist inkişafın klâsik memleketi haline gelebilirdi? Bu soruyu cevaplandırmak güç değildir. Ingilterenin 18 inci asırda kapitalist inkişafını yapabilmesi, umumiyetle lonca ve gümrük müesseselerinin ilgasından, Burjuva serbestisinin mevcudiyetinden, müstemleke siyaseti takip ederek Avrupa ve bilhassa Asya memleketlerinin iş kuvvetini sömürmesinden ve yabancı memleketlerin servetlerini emmesinden ileri geldi. Ingilterenin içtimaî kuruluşu da onun iktisadî inkişafında rol oynadı.

16 ncı asırdan 18 inci asra kadar insanlar baharat, ziynet eşyası, kumaş ve maden ticaretile uğraşıyordu. Dış ticaret sayesinde memleket kendi istihsaline lâzım olan pamuğu, ipliği ve diğer ham maddeleri temin ediyordu. 18 inci asrın başlangıcına kadar Ingilterenin dış ticareti, iç ticaretinin altıda biri kadardı. Fakat bu miktar dahi, Ingiltere sanayiinin gelişmesi icin lâzım gelen kapitali sağlıyordu. Ingilterenin ticarî kudretinin artması ekonomik kudretinin inkişafına sebep oldu. Böylece denebilir ki Ingilterenin tarihi, müstemlekelerinin genişlemesi tarihidir.

Bize göre :

Emsali Misillû!

Yazan: Münip Koçoğlu

Son günlerin seçim cayırtısındaki meydan nutukları malûm: «Kanunlar kifayetsiz», «ücretler az», ev yok, ot yok, ocak yok»

«Sana ev yapacağım, bol hava bol su bulacağım, otomobil ve radyo alacağım» ve şişirme düdüğü.. Mübareklerin ağızlarında sanki lâf değil, rahmet ve şefkat balı. Bu arada piyasaya yeni bir naylon çiklet sürülüyor: «Aziz işçiler! Ben daha da ileri gidiyorum. Başka memleketlerdeki emsali misillû, işçi fabrikaya ortak olmalıdır. Gündelikçi olarak değil kârdan pay almalıdır. Işte Japonya, işte Italya bu yoldadır.»

Bravo sayın iktisad doktoru aday! Işçi severlik bu kadar olur! Oyunu vereceksin, ertesi günü fabrikaya bir «ücretli» değil «sayın ortak!» olarak girivereceksin! Bul papazı al parayı. Sıva kolları sarıl işe. Kalifiye mi olacaksın? Gözünü dört açacaksın? Randımana dikkat!

Yükseltmeli istihsali! Gayreti arttırmalı! Dur, otur yok fayrap mal senin.

Mensucatçı arkadaş! Ne duruyorsun? Kalk da şakır şakır oynasana..

«Kayseriye de liman» hikâyesi malûm, bilenler bilmiyenlere anlatsın.. Evvelâ şunu anlıyalım, bu ne mene ortaklıkdır? Herifin makinelerine mi, fabrikasına mı, işletme sermayesine mi ortağız? Üç baba torik.

Peki nedir öyleyse?

Japon sanayii hamle yapıyor. Istihsali arttırmak, kaliteyi yükseltmek ve maliyeti düşürmek yarışı var. Sanayici, işçiye diyor ki:

«Işte makine, işte ham madde, işte sen ve ben. Fakat dikkat et! Maliyet mütemadiyen düşecek, kalite mütemadiyen yükselecek ve istihsal alabildiğine hızlanacak. Ve sen satışta kâra ortaksın!»

Japon sanayii dünya pazarlarını basmaya hazırlanıyor. Pek az kârla hattâ başa baş mal sürecek.

Madalyanın bir de öbür tarafı var. Japonyada işçi 940 dan evvelki değildir. O zaman bir köleydi boğazı tokluğuna. Şimdi ücretli işçidir. Tabiî sermaye - ücret mücadelesi doğdu ve gelişmektedir.

Altı aylığı, bir çuval pirince idi, şimdi gündeliği şu kadar kuruştan. Sanayici kurnazlık yapıyor. Ücreti yevmiyecilik şeklile değil de parçacılık üzerinden öderse hem istismar maskelenir, hem istihsal kamçılanır. Varsın, işin sıkılığı kısa zamanda işçiyi posalandırsın. Öyle bir ortaklık ki, hesap başında Japon işçisi yine bir çuval pirinç ve ceketini zor kurtaracak, burası böyle. Ya «Kayseri limanı»?

Sayın iktisad doktoru adaya sormalı: Türkiyede sanayi, istihsali arttırma mevzuunda mıdır? Dünya pazarlarında yarışda mıdır?

Ne münasebet? Yerli sanayiin kapılarında sallanan kilidler paslanma mevzuundadır ve dünya pazarlarında at oynatmak bir tarafa, kasaba panayırlarında bezini satmaktan âcizdir.

Türkiye işçisi istismara karşı yarıktır ve gündelikçidir.

Emsali misillû!

Hatırlar mısınız?

«BABAM IÇIN BIR ABIDE DIKILMELIDIR»

Geçen sene Pariste bir yazı müsabakası yapılmıştı. Bir öğretmen, öğrencilere şunu sormuştu:

«Bir âbide dikecek olsaydınız, bu âbideyi kimin için, niçin ve nerede yapardınız?»

Talebelerin bir kısmı Napolyon, Şarlman, Pastör, Curie gibi isimleri vermişti.Fakat Clara Sivek adında bir talebe şöyle demişti:

«— Eğer muayyen bir şahsiyet için bir âbide dikecek olsa idim bunu babam ve babam gibi ölenler için dikerdim. Onlardan gazetelerde kitaplarda uzun uzun basedilmedi. Buna rağmen bu büyük insanlar, büyük diye geçinen, fakat hakikatte hiç bir şey feda etmemiş ve kayde değer hiç bir iş yapmamış olan bir çok insanlardan herhalde daha fazla şey yapmışlardı.»

Bu öğrenci, harpte ölen babası ve diğer insanlar için şu hükmü veriyordu:

«— Zira bu insanlar kendilerinden sonra gelen nesillere herkesin müsavi olacağı bir dünyaya, insanların hür mes'ut ve sulh içinde yaşıyacakları bir toprak bırakmak imanı ile ölmüşlerdi.»

Halbuki şimdi yeni bir harpten bahsediliyor ve büyük devletlerin bir barış paktı yapıp harbin önüne geçmek için seferber olmalarına çalışanlara kötü gözle bakılıyor.

Hukuk Köşesi

Kesin uzlaştırmada itiraz hakkı

Yazan: Av. Halûk Barutçuoğlu

BU yazımızda toplulukla iş ihtilâfının hallinde başvurulan kesin uzlaştırma yolundaki bir aksaklığa işaret etmek istiyoruz.

Bilindiği gibi uzlaştırma yolu iki kademelidir. Birinci uzlaştırma teşebbüsü işçi mümessilleri ile işveren veya işveren vekili arasında olur. Bu teşebbüs bir netice vermez veya varılan neticeye ihtilâfı çıkaran işçiler tarafından itiraz edilirse o zaman Bölge Çalışma Müdürlüğünün tayin edeceği bir memurun da iştirakile kesin uzlaştırma yoluna müracaat edilir. Kanunun hükmüne göre kesin uzlaştırmada bir anlaşmaya varılabilirse bu netice doğrudan doğruya o iş yerindeki bütün işçiler hakkında nafiz olur. Yani varılan bu anlaşma kat'idir, ihtilâfı çıkaran işçilere bildirilmez, ilân edilmez ve onların bu anlaşmaya razı olup olmadıkları aranmaz.

Bizce kesin uzlaştırma yolunun aksayan tarafı budur ve kanaatımizce vazıı kanun burada tenakuza düşmüştür. Şöyle ki:

İş Kanunumuzun kabul ettiği esasa göre ihtilâfın hak sahibi kimse veya kimseler tarafından çıkartılması icabetmktedir. Meselâ sendikalar kendi kendilerine ihtilâf çıkartamazlar. Mutlaka muayyen nisapta işçilerin muvafakatlerini almaları lâzımdır. Bu vaziyete göre ihtilâfı çıkaran işçilerin yani hak sahiplerinin kendi çıkarttıkları ihtilâf üzerinde oldukça geniş bir fikir yürütme hakları olmalıdır. Nitekim kanun birinci uzlaştırma teşebbüsünde bu hakkı teslim etmiş ve işçi mümessillerinin işverenle mutabık kaldıkları anlaşma şeklinin yazılı bir örneğini işyerinde işçilerin göreceği bir yere astırarak işçilere bu anlaşmaya itiraz imkânını vermiştir. Gerçi itiraz için 48 saat gibi pek kısa bir müddet konmuştur. Fakat ne olursa olsun itiraz hakkı kabul edilmiştir. Uzlaştırmanın ikinci safhası olan kesin uzlaştırmada itiraz hakkını ortadan kaldıracak acaba ne gibi mühim ve emniyet verici sebepler vardır?

Eğer kesin uzlaştırmada itiraz eden işçilerin seçtiği iki ayrı mümessilin vücudu ileri sürülürse, denilebilir ki, kesin uzlaştırmada bu kimselerin bulunması her zaman varit değildir. Meselâ birinci uzlaştırmada bir anlaşmaya varılamazsa kesin uzlaştırma gene sadece işçi mümessillerile işveren arasında yapılacaktır. Burada fazla olarak bir hükûmet memurunun hazır bulunması her halde ihtilâfı çıkaran işçilerin itiraz haklarını ortadan kaldıracak kâfi bir sebep teşkil etmez. Aksi takdirde İl Hakem Kurulunun kararına da itiraz edilememesi icap eder. Çünkü orada hem daha fazla memur vardır, hem de ilân mahiyetinde karar verilmektedir. Halbuki kesin uzlaştırmada da ihtilâf henüz uzlaştırma safhasındadır ve gerek işçi mümessilleri, gerek itiraz eden işçilerin seçecekleri diğer iki temsilci kat'i bir anlaşma yetkisine sahip değildir. Bunun için birinci uzlaştırmaya itiraz eden işçilerin kesin uzlaştırma safhasında seçecekleri iki temsilcinin vücudu da böyle bir hükmün sebebini teşkil edemez. Zaten bu iki temsilcinin seçilişi kanunun ruhundan anlaşıldığına göre şu mahiyeti taşımaktadır: Birinci uzlaştırma teşebbüsünde işverenle temas eden işçi mümessilleri ya ihtilâfın mâna ve ehemmiyetini anlamıştır veyahut bu ihtilâfı işçi lehine neticelendirecek kabiliyetde kimseler değillerdir. O halde kesin uzlaştırmaya itiraz eden işçilerin göndermiş olduğu temsilciler birinci uzlaştırma safhasındaki işçi mümessilleri durumundadırlar.

Bu vaziyete göre birinci uzlaştırma teşebbüsünde olduğu gibi kesin uzlaştırmada varılan anlaş-

(Devamı 3 üncü sayfada)

İşçi Röportajları — Yazan: Kemal Sülker

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası ve Başarıları

Sendika kurucularından hiç birisi Yönetim Kurulunda değil

Beykoz Deri ve Kundura fabri-ısı işçilerinin kurduğu sendika-ıyım. Sendika, 816 yılından beri lışan fabrikanın bir odasında iş rüyor.

Sendika Başkanı Emin Aklıeren, kadaşlariyle birlikte çeşitli, me leler üzerinde duruyor ve işçiye ydalı olmağa uğraşıyor.

Arif Alpaslandan başka Yönetim urulu üyelerinden hiç birisiyle nışmışlığım yoktu. Beykoz ner-, İstanbul nerde? Mesafe ve na- vasıtalarının ibtidailiği insanın lediği yere gitmesini önlüyor ve şyle tanışıp, konuşma imkânını asgari hadde indiriyor.

Uzun yıllardan beri Beykoz De- ve Kundura İşçileri Sendikasını yaret etmek ve çalışmaları hak-nda okurlarına izahat vermek terdim. Nihayet Kurban bayra-ından Cuma günü bu isteğime uvaffak olabildim.

Sendikacılar da mesafeden şikâ-et ettiler:

— «Sık sık İstanbula inip arka-aşlarla tanışamıyoruz. Böylece r kıyıda kaldık» dediler.

Onların bu çekingenliği, emi-im ki sendikalarının ve çalışma-arının inkişafını yavaşlatıyor.

«— Sendikacılar sık sık bera-erce oturup, konuşsunlar. Ayrı yrı iş kollarına mensub işçiler, rbirlerinin ana davalarını öğren-inler...»

Emin Aklıeren:

— «Doğrusunuz, dedi. İnsanlar e kadar çok tanışıp, konuşurlarsa kadar iyi.»

Son Genel Kurul toplantısında endika Yönetim Kurulunun na-l teşekkül ettiğini sordum.

Emin Aklıeren cevap verdi:

«— Arkadaşlar başkanlığa beni eçtiler. Başkan vekilimiz de ya-ından tanıdığımız Arif Alpaslan. Veznedarımız Ömer Ercandır. Saymanlığı Niyazi İnanç yapıyor. Sekreterimiz de Mustafa Kır. Nu-ri Şenbalaban, Ömer Çolak. Ha-an Konurtay, Kerim Barlas, Ali Ansan, Abdullah Mergem de üye-dirler.»

Emin Aklıeren'in anlattığı isim-leri not ettikten sonra sendika ku-rucularının listesini tetkik ettim. On bir kurucudan hiç biri Yöne-im Kuruluna seçilmemiş.

Emin Aklıeren'in yüzüne bak-ım. Sebebini sorduğumu anladı.

«— Son Kongrede, dedi. İşçi ar-kadaşların kendilerine ve davala-ına lâkayd kaldıklarından dolayı seçilememişlerdir.»

Sendika başkanı, kendi durum-arını şöyle anlattı:

«— İdare Heyeti arkadaşlarımızın da ötedenberi üzerinde durduğumuz ve kendimize şerefli bir hizmet telâkki ettiğimiz şu mukaddes işçi teşkilâtında, açık alınlarında bariz bir şekilde gözüken ve onları ailece üzen ücret azlığı üzerinde hassasiyetle durduk.

Onların müşkül vaziyetlerini pek yakından bilen biz Sendika İdare Heyeti arkadaşlar bundan tam üç ay evvel İş Kanununun muaddel 78 inci maddesine istinaden sendikaca müesseseden bir ücret zammı talebinde bulunduk. İş ihtilâfının kotarılması müsbet bir netice vermedi. İş ihtilâfına gidildi. Nihayet neticelendi ve bu aydan itibaren yüzde 35 zam aldık.»

(Devamı var)

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasi Müstakil Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

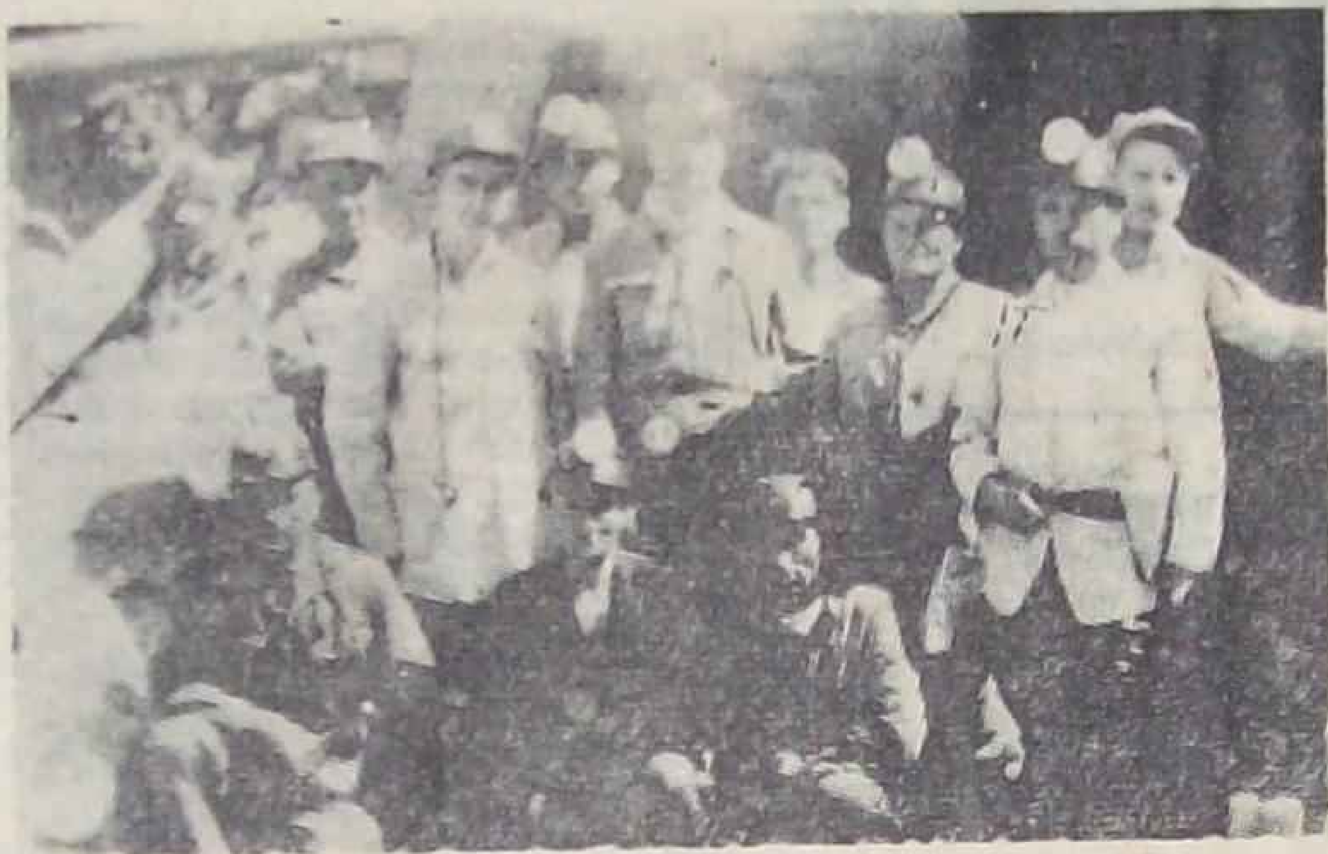
Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlân Tarifesi

Başlık	20.00 lira
Resmi ilânların bir santimi	2.00 »
Kongre ilânları	7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı Yer: Son Telgraf Matbaası

İzmir Bölge Çalışma Müdürü İsmail Kocasoy Soma Linyit İşçileri Sendikasının daveti üzerine Maden mıntıkasına giderek işçinin dilek ve şikâyetlerini dinlemiştir. Resim, ocaktan çıktıktan sonra Sendika Temsil Heyeti ve ocak Mühendisile beraber Bölge Müdürünü göstermektedir.

Deniz işçilerinin şikâyetleri

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Güt seçilmişlerdir.

Raporda şunlar belirtilmiştir:

Sendikanın çıkardığı toplulukla iş ihtilâfında işçiye ancak yüzde yirmi zam temin edilmiştir. İşçilere günde bir defa verilen yemeklerin kalorisi düşük ve kalitesi bozuktur. Memleketimizde şilep ve gemi yapmak mümkün iken tamirler bile dışarıda yapılmaktadır. Bu Türk işçisini himaye politikasına aykırıdır. Bir sene evvel yanlış olarak kesilen sigorta pirimleri hâlâ geri verilmemiştir. Halbuki, zam dolayısiyle yanlışlıkla verilen paralar derhal ay başında kesilmiştir. Raporda iş yerlerinde doktor bulunmadığına da temas edilerek, hıfzıssıhha kanunu gereğince 50 kişiden fazla çalıştıran iş yerlerinde bir doktor ve sıhhî levazım bulunması icabederken 300 kişi bulunan bir iş yerinde bir doktorun bulunmadığından da bahsedilmiştir.

Dilekler faslında ilk söz alan Hüseyin Özkılıç, hayat pahalılığından bahisle 100 kuruş olarak ödenmekte olan aylık aidatın 50 kuruşuna indirilmesini istemiştir.

Hakkı Yeşiltuna da şunları söylemiştir:

«— Geçen sene biz çıraklara verilen ücrete 4 kuruşluk zam ikinci ay geri alındı ve aldığımız iki aylık zam tutarı aylıklarımızdan kesildi.

Bu acaip halin neden ileri geldiğini anlayamadık. Sendikanın bu hususta bizi aydınlatması için teşebbüse geçmesini istiyorum.»

Fevzi Elmaslı aynı Bakanlığın işçileri olmalarına rağmen, D. Deniz Yollarında işçilere verilmekte olan çocuk ve aile zamları Deniz Yolları işçilerine verilmediğini, % 20 nisbetinde verilen pahalılık zammını tatminkâr bulmadığını binaenaleyh ikinci bir iş ihtilâfına çıkmak zamanının geldiğini söylemiştir.

Yusuf Arslan, uzun süren bir konuşma ile, iş yerinde kuyu suyu ile yıkanıldığını, bir terkosun temin edilemediğini, fabrikada doktor olmayışı yüzünden her hangi bir kaza vukuunda işçinin acıklı halini anlatmıştır. İşyerinde ihdas edilen kursa usta gidenin çırak çıktığını, vaad edilen ücretli hafta tatilinin nerede kaldığını ve işçi lehinde olan diğer vaadlerin ne zaman yerine getirilebileceğini merak ettiğini bildirmiştir.

Bundan sonra Avukat Orhan Arsal, Sendika ve vazifeleri mevzulu bir konuşma yapmıştır.

Bir çok işçi dilekleri belirtildikten sonra Yeni Yönetim Kurulu şöyle teşekkül etmiştir:

Yusuf Arslan (52), Şükrü Bilgin (45), Saim Zarif (45), Kemâl Ozgen (39), Hüseyin Aytekin (39), Cemal Yeşilkaya (36), Tarık Hersek (29), Mustafa Sancaklı (27), Hayri Oral (27)), Fahri Tan (26), Fevzi Elmaslı (26).

Başarılar dileriz.

Birlikten istifalar

Işçi Sendikaları Birliği Yönetim Kurulundan iki işçi daha istifa etmiştir. Uyelerden Hasan Karakaş ve Bahir Ersoy Yönetim Kurulundan çekilmiştir. Yerlerine Macit Tunçerlerle Çemil Gider'in davet edilmesi kararlaştırılmıştır.

Hasan Karakaş ve Bâhir Ersoy, istifa eden iki asli üye yerine yedek üyelerin listesi başında olduğu için Yönetim Kuruluna girmişlerdi. Asli üye olan bu iki yedek üyenin istifası ile yeni iki yedek üye Birliğe dâvet edilmiş olacaktır.

Bu duruma göre, Birlikten şimdiye kadar istifa eden veya müstafi addedilen işçiler şunlardır: Baha Tansel, Mahmut Yüksel, Muzaffer Candaş, Hüsnü Oğuz, İsmail Kılıç, Hasan Karakaş, Bâhir Ersoy.

Bu altı işçinin Birlikten ayrılması ve Birlik çalışmalarına katılmaması Sendikacı işçileri çeşitli düşüncelere sevketmektedir.

Hukuk köşesi

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

ma şeklinin de ihtilâf çıkaran işçilere bildirilmesi, ilân edilmesi ve onların itirazlarına imkân verilmesi hak ve adalet icabıdır

NOT: Geçen sayıdaki yazıda iki büyük dizgi hatası olmuştur:

1 — «Halbuki kanun başka hiç bir kimseyi bu kadar sıkboğaz etmemiştir» den sonra gelen cümledeki «göstermemiştir» kelimesi «göstermiştir» şeklinde yanlış olarak dizilmiştir.

2— «Bunun yanında da meselâ 22 işçinin itiraz etmesi gereken bir ihtilâfta...» cümlesindeki rakam «22» değil «200» olacaktır.

Özür diliyerek düzeltiriz.

Diyarbakır Tekel İşçileri Ücretlerine % 40 zam aldı

İl hakem kurulu kararına Genel Müdürlük itiraz etmemeli

Diyarbakır Tekel işçileri

Diyarbakır, (Özel))— İstanbul Tekel İşçilerine yapılan yüzde 30 zam üzerine Diyarbakır Tekel İçki Fabrikası işçileri de bu zamdan istifade etmek istemişdir. Bunun üzerine Genel Müdürlükle yapılan muhabere sonunda bu talep reddedilmişti. İhtilâfı kesin bir uzlaştırmaya vardırmak için Çalışma Müdürlüğü meseleye el koymuş ve Müfettiş Ali Suglalıyı İçki Fabrikasına göndermişti. Müfettişin yaptığı tetkikat neticesinde Diyarbakırda hayat şartlarının İstanbul'a nazaran daha müşkül durumda olduğu ve işçilere % 40 miktarında bir zam yapılması icabettiğine dair bir rapor vermişti.

Tekel idaresinin bu raporu da reddetmesi üzerine mesele İl Hakem Kuruluna intikal etmiştir.

Hakem hey'eti Diyarbakır'ın, giyim, yiyecek, ve mesken kiralarını dikkat nazarına almış ve Sıvas, Erzurum imlâhanelerinin kapanarak, içkinin şişeleme ameliyesi, Diyarbakır Fabrikasına intikal etmiş ve intikalden evvel 30 işçi çalışırken intikalden sonra, işçi kadrosu daraltılarak 95 e indirilmiş ve kapanan 2 imlâhanenin işi de. bu daraltılan kadroya inzimam ettirilmiş olduğunu görmüştür. Evvelce verilen fazla mesailerin 1.5.950 tarihinden itibaren kesilmiş ve bu vaziyette işçilerin aleyhine olmak üzere ücretlerde bir azalma tesbit edilmiştir. İşçi ücretlerine seyyanen ve umumî olarak (Çıplak Ücretler) % 40 nisbetinde zam yapılmasına oy birliği ile karar verilmiştir. Bu karar işçilere ve fabrika müdürlüğüne tebliğ edilmiştir. İl Hakem heyetinin bu kararı üzerine, Tekel İdaresi bugünkü hayat şartlarını dikkat nazarına alarak esasen mağdur olan işçiler lehine kabul edeceğinden kuvvetle umitvar bulunuyoruz.

Garp Linyitleri

(Baştarafı 1. ci sahifede)

Bu müddet zarfında bazı işçiler gerek ağır hastaları ile ugraşma yüzünden ve gerekse iş yerindeki işlerinin ehemmiyeti dolayısile iş yerini terk edememeleri yüzünden kartlarına yemeksiz muamelesi yaptırmaları muamelesi gecikmektedir.

Yemekhaneden yemek yiyenlerin ekmekleri yarım, çigden erzak alanların ekmekleri de tam olarak verilir. Yumeksiz muamelesini yaptırmayı tehir eden ve ekmeğini tam olarak alan işçileri ikaz etmek keyfiyeti ekmek tevzi memurunu ilgilendirdiği halde maalesef ekmekleri tam olarak verilmiş ve netice itibarilede kabahat doğrudan doğruya işçilere yüklenerek erzaktan mahrum bırakılmışlardır.

Bundan başka yemeksiz muamelesini yaptırıp ta 10 gün izinli ayrılan bir işçi o ay yirmi gün çalıştığı için erzak hakkını kaybetmektedir.

Halbuki yemeksiz muamelesini yaptırmış olduğu münasebetle bittabi erzakı kazana dahil edilmemiş olduğundan 20 günlük istihkakı ne oluyor? Bu ciheti arayan ve soran kimse yoktur.

Haksızlığa uğrayan işçiler mıntakaya müracaat ettiklerinde menfi cevap almakta olduklarından seslerini kimseye duyuramayan cefakâr işçiler yapılan yolsuzluk ve haksızlıklar karşısında boyun eğmeğe mecbur kalmaktadırlar.

Her hangi bir hastalığa uğrayan işçinin şahsına verilen ilâçlar işletme eczahanesinden ve parasız olarak verilir. Eczahanede mevcudu bulunmayan ilâçlar ise işçi tarafından bedeli mukabilinde hariç eczahanelerden temin edilip bedelinin işletme tarafından verilmesi için işletme doktorları tarafından tastik olunun reçeteler kabul edilmeyerek ödenen ilâç bedelleri alınamaz ve işçi böylelikle mağdur edilir. İşçinin mağdur edilmemesi için hiç bir kolaylık ciheti düşünülmez. Yalınız muhasebecinin keyfi mütalealarına uyularak haklı haksız söylediği sözler kabul edilir. İlgililerin bu haksızlıkları önlemesi lâzımdır.

Çubukluda

(Baştarafı 1. ci sahifede)

miştir. Işçilerin haklarını koruyan üç Sendikacı Ethem Akçagül, Mehmet Göçmen ve Ahmet Emregile ikişer gün ara ile işlerine son verilme ihbarı yapılmıştır. Işveren, işlerinin azaldığını iddia etmektedir. Fakat öğrendiğimize göre, Çubuklu Şişe ve Cam Fabrikasında yeni bir fırın yaptırılmaktadır.

Ilgililerin dikkatini çeker, işçi mümessillerinin Iş Kanununa göre işten çıkarılamıyacağını hatırlatırız.

Şişe ve Cam

(Baştarafı 1 ci sahifede)

16 maddelik çalışma raporundan sonra yapılan tenkitler Yönetim Kurulu Başkanı Hakkı Altınay, Hasan Türkay ve Cemil Gider tarafından cevaplandırılmıştır. Neticede Yeni Yönetim Krulu şöyle teşekkül etmiştir: Hasan Türkay (105), Hakkı Altınay (92), Fethi Ünal (86), Cemil Gider (75), Rauf Yön (71), Refik Bekler (64), Nuri Doruk (64),

Hepsine başarılar dileriz. Gelecek sayımızda bu kongre hakkında tafsilât vereceğiz.

KONGREYE DAVET

Cibali Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası Başkanlığından:

Sendikamız ana tüzüğü gereğince 29/9/951 Cumartesi günü saat (17) de fabrikamız işçi lokalinde yıllık kongresini icra edeceğinden mezkûr gün ve saatte üyelerimizin teşrifleri rica olunur.

GUNDEM:

1 — Faaliyet, hesap, Denetim Kurulu raporlarının okunması 2 — Yönetim, Denetim Kurullariyle Haysiyet divanının ibrası. 3 — Dilekler. 4 — Yönetim, Denetim Kurullariyle Haysiyet Divanı ve Sendikalar Birliğine asil ve yedek Delegelerin seçimleri. 5 — Kantin hesabının okunmasiyle mevcut işçi kantininin Kooperatif haline getirilmesi.

6 — Sosyal yardımların artırılması için yeni Yönetim Kuruluna salâhiyet verilmesi ve Yardım Sandığının kurulması. 7 — Meslek kolumuz olan Tütün Sanayii Işçi Sendikalariyle birleşilmesi için yeni Yönetim Kuruluna salâhiyet verilmesi.

Cibali Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı
Vahdettin Durmaz

İşçi ve SPOR

Yıldıranspor - Türkspor Yenişemiyerek 1-1 Berabere Kaldı, Fatih Gençlik Kulübü Şerefspor'a 4-0 Galip geldi

Pazar günü Fatih Gençlik Kulübü kendi sahasında Şeref Sporun voleybol takımını 2 sette (15 - 1) (15 - 2) yenmiş, Vefa Stadında aynı takımla yaptığı futbol maçlarında da «B» takımlarını (2 - 0) «A» takımlarını da (4 - 0) yenerek bir günde 3 güzel galibiyet kazanmıştır.

YILDIRANSPOR — TURKSPOR MAÇI

23 Eylûl 1951 Pazar günü Şafakspor sahasında Yıldıranspor — Türkspor (A) ve (B) takımları arasında bir dostluk maçı yapılmıştır. Saat 13.00 de yapılan (B) takımları maçını Türkspor 4—0 kazanmış, maça Yıldıran şu kadroyla çıkmıştır:

Yılmaz — Ahmet, Ismail — Mustafa, Güney, Necdet — Abdullah, B Rüştü, Rüştü, Hüseyin, Nedim.

Saat 16.00 da yapılan (A) takımları maçına da Nevzat Çakmak'ın kaptanlığı altındaki Yıldıranspor şu tertiple çıkmıştır:

Yıldıranspor'lu Güney ENPEK

Kadri — T. Nevzat, Enver — Faik, Kâzım, Nevzat — Osman, Saffet, Şemsettin, Recep, Ishak.

Oyuna Türkspor'un vuruşiyle başlandı. Kuvvetli bir kadroyla sahaya çıkan Türkspor uzun paslarla rakip kaleye tehlikeli akınlar yapıyor, fakat iyi kurulmuş olan Yıldıranspor müdafaasını aşamıyarak gol çıkaramıyorlardı. Yıldıran forveti güzel ara paslarla oynayıp Türkspor müdafaasını bunaltıyor, fakat şutlar ya kale direğine vurup geri geliyor, yahut da kalenin üstünden, yanından, az bir mesafeden avta gidiyordu. Devre böylece 0-0 nihayetlendi.

IKINCI DEVRE

Ikinci devre akınlar yine karşılıklı devam ediyor. Her iki takım da gol çıkarmak için canla başla çalışıyorlardı. Nihayet 67 nci dakikada Türkspor takımı soldan yaptığı bir akınla soliçleri vasıtasiyle golle neticelendiriyor. Bu golden sonra Yıldıranspor baskılarının gittikçe artığı görüldü. 78 inci dakikada Yıldıran'lı Şemsettin'den ara pası alan Ishak bunu gole çevirerek beraberliği temin etti. Ve maç da 1—1 sona ermiş oldu.

FAIK KALYONCU

N. A. M. O. Gençlik Kulübü Babaeski Sahasında...

ARANILAN IŞÇILER

Iş ve Işçi Bulma Kurumu Müdürlüğünden:

1 adet 1 inci sınıf oto tamircisi makinist (ustabaşı), 1 Ingilizce bilen kâtip kız, 1 tecrübeli dökümcü, 6 ipekli dokumacı, 20 ev hizmeti için kadın, 6 marangoz, 15 kadın dokumacı pamuklu, 30 bobinci kız, 10 cakarlı kadın dokumacı, 1 ipekli çözgücü, 50 inşaat işçisi.

İsteyenlerin Mahmutpaşada Sururi mahallesi Sultanmektep Sokak 5-7 numaradaki müdürlük bürosuna müracaatları.

Yerli malı mitingi için

(Baştarafı 1. ci sahifede)

4 — Muamele Vergisi değiştirilmeli

5 — Vatandaşları verem eden sebebler yok edilmeli.

Tekstil Sendikası bu kararını Sendikalar Birliğine bildirmişti. Ancak Birlik, bu kararı üye sendikalara bildirmeğe, fakat mitingi desteklememeğe karar vermiştir. Bu hâdise şöyle olmuştur:

Basri Karagöz, Tekstil Sendikasının bu miting için işverenlerden para aldığını duyduğunu bildirmiş ve işverenlerden para alan bir sendikanın yapacağı mitingi Birliğin desteklememesi gerektiği mütalcasında bulunmuştur. Bunun üzerine bu fikir münakaşalara sebeb olmuş, neticede Birlik Başkanı Şeref Hivel oya müracaat etmiştir.

Miting'in desteklenmesini şu üyeler istemiştir: Ibrahim Bilge, Seyfi Demirsoy, Zühtü Tetey, Rahim Mumcular.

Miting'in desteklenmemesini de şu üyeler istemiştir: Şeref Hivel, Mehmt Dizman, Mehmet Çelemoğlu, Nevzed Akdeniz.

Müstenkif kalanlar da şunlardır: Ali Aygen, Mehmet Güler, Basri Karagöz, Lütfü Yılmaz, Vahdettin Durmaz.

Mitingi desteklemek isteyenlerden aynı mikdarda oy kazandığı için Birlik Başkanı Şeref Hivel'in grupu çoğunlukta telâkki edilmiştir.

İstanbul Y. T. B. ve İşleme Evleri Sendikası Başkanlığından:

Sendikamızın Ana Tüzüğünün 14 üncü maddesine göre her yıl Eylül ayında yapılması gereken kongremiz bu yılda 29-9-951 Cumartesi günü saat 14 te Şemsipaşa B bakımı salonunda yapılacağından Alâkalılara ilân olunur.

Gündem

Çalışma Raporunun ve Denetçi Raporunun okunması.

İdare Hey'etinin İbrası ve Se-

işçileri kemiren âfet

(Baştarafı 1. ci sahifede)

bilhassa Akdeniz ve Karadeniz mıntakalarında verem vefiyatının başka memleketlerde halen pek az rastlanan büyük bir yekûna baliğ olduğunu gördüm. İstatistikler Türkiyemizde yalnız veremden yılda 40 bin kişinin öldüğünü gösteriyordu. Buna mukabil verem hastalıklarına ayrılan yatakların sayısı bütün memlekette 1000 den ibaretti.

Verem hastalığı memleketimizde o kadar yayılmıştır ki, eğer âcil tedbir alınmazsa kısa bir zamanda halkımızın yarısı bu hastalıktan mahv ve perişan olacaktır. Çünkü bugün bile vatandaşlarımızın yüzde 60 ından fazlasının verem mikrobu ile temas halinde oldukları yapılan ilmî araştırmalarla anlaşılmıştır. Bu muazzam ve millî âfetle mücadeleyi yalnız devlete bırakmakla bu işin daha uzun senler halledilemiyeceği aşikârdır. Çünkü verem mücadelesi sadece yatak sayısının arttırılması ile mümkün değildir. Daha başka tedbirler de alınması lâzımdır. Bu tedbirleri burada uzun uzadıya izah etmeğe lüzum görmüyorum.»

Bakan «Bir cemiyet içinde tehlike çanı çalındığı zaman bütün o cemiyet efradının tehlikeyi önlemek için beraberce çalışmaları ve fedakârlık yapmaları lâzmdr.» demiş ve zengin vatandaşları verem pavyonu yaptırmağa davet etmiştir.

Veremin millî bir âfet olduğunun belirtilmesi her şeyden önce işçilerin içinde bulunduğu felâketin genişliğini göstermiştir. Yıllarca önce Sendika Başkanları «Verem bizi kırıp geçiriyor! Sağlık Müdürlüğü bizimle ilgilenmelidir» demiş, fakat aldırış eden olmamıştı.

Verem Mücadele Cemiyeti Başkanı Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam da bu tehlikeyi görmüş ve Bakanın demeci ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

«— Memleketin iktısadî gelişmesinden şimdiye kadar en çok istifade eden küçük bir zümredir. Servet ve refah bunların elinde toplanmaktadır. Büyük kitle ise yerinde sayıyor veyahut pek az ilerliyor. Bu iki kısım arasındaki fark günden güne artıyor ve hiç bir düzelme emaresi görülmüyor. Bu memleketimiz için büyük bir tehlikedir.

Memleketimizde halkın gıdasiyle ciddî surette uğraşılmamıştır. Köylerde değil İstanbulda bile mesken meselesi acınacak bir haldedir. Milyonluk apartmanların kapıcı odalarının içine giriniz, işi anlarsınız.

Çalışma yerlerinin hali bundan fena. Mahmutpaşada, Fincanancılar yokuşunda bir dükkâna giriniz, işçilerin nasıl çalıştıklarını görürsünüz? Matbaalarınızın halini, mürettiphaneleri, makine dairelerinizi benden iyi bilirsiniz.

Türkiyede veremden ölüm ortalama 100 bin nüfusta 211 dir. Bu ölüm nisbeti şehirlerimize göre büyük fark göstermekte. Meselâ Sinopta 400, Bursada, Samsunda 340, Manisada ve Erzurumda 320, İstanbulda 290, İzmirde 270 dir. Buna mukabil veremden az musap olan şehirlerimiz de eksik değildir. Meselâ Kayseride 15, Erzurumda 20, Konyada 36 dır.

Korede bir yiğitimizin düştüğünü duyunca yüreğimiz sızlıyor. Senede 40 bin yiğidi toprağa gömerken bu kadar kayıtsız kalmamıza akıl erdirmek güç.

Gece Postası gazetesinin Bazarı da verem âfeti hakkında şunları bildiriyor:

Bilhassa Anadolu köyleriyle kesif işçi muhitlerini sinesinde barındıran geniş sanayi bölgelerinde bu korkunç hastalığın tahribatı, yürek sızlatıcı bir derecede bulmaktadır. Zonguldak Kömür Havzasındaki 40 bin işçinin geçen senelerde yapılan seri halinde radyografik muayeneleri iş başındakileri ürkütecek bir netice vermişti. Işçi vatandaşların hastalığı sarısı renginden hakikî tehlikeyi sezemiyen idareciler, röntgen filmleri üzerindeki lekeleri birer bir içtimaî facianın ilk müjdecileri olarak görmüşlerdi.

Amma işçilerimizin çoğunu ahtapot gibi sarılan programsızlık ve ihmal bu acıklı vaziyetin bugüne kadar devamında belli başlı bir âmil olmuş ve «Verem» aşılmaz bir tehlike halinde memleketi tehdit etmekte bulunmaktur.»

Verem illetinin zenginlerde az görülmesi veremin «gıda» ile alâkalı, «iş yeri» ile alâkalı, «çalışma saati» ile alâkalı, «sıhhî» ile alâkalı ve nihayet «fikir rahatlığı» ile alâkalı bir hastalık olduğunu ilim adamları isbat etmişlerdir.

Işçiler hayat pahalılığı karşısında az ücret alma yüzünden ... lirse ve gıda namına iki ... zeytinle hamur ekmek yerse, buna mukabil günde 11 saat çalışırsa, çalıştığı yer güneş görmez atölyeler rütubetli, pis ve ... olursa, işçi evleri gecekondu ve gecekondunun damı penceresi açıksa, borç gırtlağa çıkmış her gün alacaklılarla ve kan kavga döğüş varsa işçinin verem olmamasına imkân var mıdır?

Tehlike çanını çalmak kolaydır. Asıl mesele işçi ücretlerini hayat pahalılığına göre ayarlıyabilmekte, hayatı ucuzlatmakta, patronlara işyerlerini sıhhî ... delere uygun şekilde tadil ettirebilmektedir.

Zenginlerin bahşişi ile verem önlenemez. Verem vatandaşın karnını doyurabilmesini rahat bir evde yatmasını teminle kısmen önlenebilir.

Işçileri veremden kurtarmak için aşırı refahla aşırı sefalet arasındaki mesafeyi sıfıra indirmek lâzımdır.

Mustafa Güler

Herko Fabrikasında

(Baştarafı 1. ci sahifede)

rini bize bir mektupla şöyle bildiriyor:

«15.9.951 Cumartesi günü Herko fabrikasının yolunu tuttum. İşçilerle birlikte içeriye girmeğe muvaffak oldum. Gördüklerimi bildirirken daha da göremediklerimi siz de görmek istiyorsanız buluşalım.

Burada çalışan 250 - 300 Türk işçisinin nasıl «S. O. S.» dediklerini tespit edelim.

Kuyu suyu içmeğe icbar edilen işçiler, Otlakçılar karakolundan fabrika yolunda bir gurup işçi ile gidiyorum. Ellerinde testi şeşe ve o günkü azıkları havi çıkınları var. «Hanımlar, efendiler nereye böyle?»

«Ağbi! görüyorsun, suyumuzla ekmeğimizle Mısır çapasına gider gibi Herko fabrikasına gidiyoruz.»

Beni de götürdüler. Bu işçiler dışardan nasıl kendi elbiseleriyle geldilerse öylece işe başladılar. Iş elbiseleri yok. Bir sene evvel erkeklere pantalon, kadınlara da birer önlük verilmiş. Tabiî bunların değiştirilmesi bile yok. Mümessili sorduk. 250 300 işçiye karşı 3 mümessil olması icab ederken tek bir ... kadın gördüm. O da Müdür ... cısı, usta başı, mümessilmiş. ... iş veriyor, hem sevki idare ediyor, hem mümessilmiş! 400 ... aylık aldığını hemen öğrendim. Temsil ettiği işçilerin ... ücretleri 25 kuruştur. Yemekhaneleri yok. Sıhhat memuru yok. Reviri var, yatağı yok. ... mekhanesi var, yemeği yok. ... tumu var, itfaiyesi yok. ... çok! En lüks yünü idhal ... işletiyor. Işçiler Romanya ... garya göçmenleridir. Ağızları ... dilleri yok. Daha fazla ... teessürüm mâni olduğundan ... rikadan ayrılıyorum. Kapıdan ... karken bir tahta gördüm. Şu ... re yazılı idi:

«Bu pazar ekipler normal ... saiye devam edecekler.»

Hemen oradaki bir işçiye ... yorum:

«Mesai zammı alıyor musun?» Ne dediğimi bile anlamadan ... alık yüzüme baktı.»

... çimle Dilekler

İstanbul Y. T. B
İ. E. İ ve Sendikası Başkanı
Ali Sertel
Üsküdar